

ویژه نامه همایش تبیین

ضرورت های افزایش

جمعیت

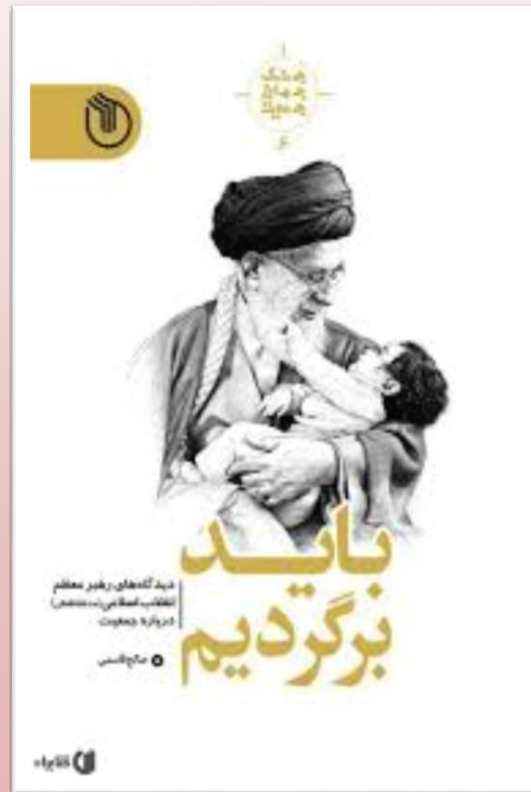


کانون پژوهشی اندیشه

حوزه فاطمیه دامغان

مرداد ماه ۹۹

هشتاد میلیون جمعیت در یک کشور، آبرو برای این کشور است؛ این کشور هشتاد میلیون جمعیت دارد. [این سیاست غربی ها که من بعد اشاره خواهم کرد-] یعنی سیاست تحدید نسل، امروز گریبان خود آنها را گرفته است و دارد بیچاره شان میکند؛ میخواهند کشورهای اسلامی از جمعیت های زیاد و جوانهای فعال و انسانهای کارآمد برخوردار نباشند. اینکه من اصرار میکنم که حتماً بایستی تکثیر نسل بشود، خانواده ها باید فرزندان بشوند فرزندهای بیشتری- برای این است که فردای این کشور به همین جوانها احتیاج دارد و جوان و نیروی انسانی چیزی نیست که انسان بتواند از خارج وارد کند؛ بایستی خود کشور آن را تأمین بکند.
(همان، ۹۷/۰۱/۰۱).



(زیاد) دوست ندارد و می گوید: وضع مالی ما خوب نیست و به خاطر فقر نمی توانیم به تربیت بچه، آن جوری که شایسته است برسیم.
(الکافی، کلینی، دار الکتب الإسلامية، تهران، ۱۴۰۷ ق، چاپ چهارم، ج ۵، ص ۳۴)
نظر شما چیست؟ حضرت در پاسخ این فرد نوشتند: «اَطْلُبِ الْوَلَدَ فَإِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُهُمْ: جلوگیری را ترک کن و فرزند دار شو که خداوند رزق و روزی را تأمین می کند».
بنابراین حکم اولیه اسلام فرزند آوری و زیادی نسل است. (وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۳۶۰)

افزایش جمعیت از دیدگاه رهبری

بعضی از مسئولین ما در گوشه و کنار کشور به نسخه ی بیگانگان اعتماد بیشتری دارند تا به نسخه ی داخلی! و این هم خطای بزرگی است. شما ملاحظه کنید همین سیاست جمعیتی غربی ها که «فرزند کمتر، زندگی بهتر»، سیاست اروپایی است، سیاست غربی است؛ خودشان هم عمل کردند و امروز دچار مشکلند؛ دارند جایزه میدهند که خانواده ها فرزنددار بشوند؛ میخواهند جبران کنند عقب ماندگی را، فایده هم ندارد. این سیاست را، نسخه ی غربی را [بعضی ها] قبول کردند. ما چند سال قبل اصرار کردیم، گفتیم -در سخنرانی، در جلسات خصوصی با مسئولین- که موانع تولید نسل را بردارید؛ مسئولین هم قبول کردند، تصدیق کردند حرف ما را، منتها در مدیریتهای میانی متأسفانه موانعی وجود دارد؛

آنچنان که باید و شاید به این نسخه ی اسلامی که «تَنَاقَحُوا تَنَاسَلُوا تَكثُرُوا فَإِنَّی أَبَاهِی بِکُمْ الْأَمَمَ یَوْمَ الْقِیَامَةِ» عمل نمیکنند، [اما] به نسخه ی غربی عمل میکنند!
(بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی ۹۷/۰۱/۰۱)

بعضی ها میگویند «جمعیت کشور چرا باید این تعداد باشد و چرا باید بیشتر بشود؟»؛ این خطا است.

جمعیت یکی از مؤلفه‌های قدرت و اقتدار ملی و استحکام ساخت درونی قدرت هر کشور، عامل مؤثری در شکل‌دهی قدرت نظامی و اقتصادی کشورهاست. مسئله جمعیت یا همان منابع انسانی، اصلی‌ترین نقش را در تولید قدرت ملی ایفا می‌کند تا آنجا که منابع مادی - منابع زیر زمینی و رو زمینی - و نیز توان تکنولوژیک، قدرت نظامی و حتی خود سرزمین در کنار عامل جمعیت، معنا پیدا می‌کند. (جلیل روشندل، امنیت ملی و نظام بین‌المللی، ص ۷۱)

در کشورمان شاهد سال‌هایی هستیم که به علل مختلف، سیاست کلی کشور به سمت کاهش جمعیت متمایل بوده و در این زمینه نیز تا حد قابل توجهی پیش رفته است.

این در حالی است که روند کاهش جمعیت جوان در سال‌های آتی، می‌تواند کشورمان را از جهات مختلف در معرض خطرات جدی و جبران‌ناپذیری قرار دهد. روند کاهش جمعیت و تبعات ناشی از آن، تا آن اندازه جدی است که رهبر معظم انقلاب در سال‌های اخیر بارها این مسأله را با جدیت به مسئولین و مردم گوشزد نموده و خطرات تحدید نسل و راهکارهای افزایش جمعیت را به مناسبت‌های گوناگون بیان کرده است.

مفهوم شناسی

افزایش از نظر لغوی به معنی زیاد شدن و جمعیت به معنی توده مردم، شلوغی و ازدحام می‌باشد. (دهخدا، لغتنامه، جلد ۳، ص ۶۵۲)

افزایش جمعیت عبارت است از: تجمعی از افراد انسانی که در منطقه ای به صورت خانواده و یا خانوار زندگی می‌کنند. (نظریات جمعیت شناسی، احمد کتابی/۳۵، اقبال، تهران)

مسأله افزایش جمعیت در قرآن کریم

قرآن کریم به صراحت درباره تولید و تکثیر نسل سخن نگفته، ولیکن برخی از آیات به ازدواج و آمیزش جنسی اشاره کرده‌اند که لازمه طبیعی آن تولید نسل و فرزندآوری است. به طور مثال آیاتی همچون «وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ» (نور/۳۲)؛ یعنی مردان بی‌زن و زنان بی‌شوهر را به نکاح درآورید و «فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ» (نساء/۳) گرچه صریح در موضوع افزایش جمعیت و تولید نسل نیست ولیکن پر واضح است که این معنا به دلالت التزامی از آنها استفاده می‌گردد. قرآن کریم هنگام بیان رابطه زناشویی بین زن و مرد، زن را کشتزار می‌نامد؛ نه فقط محلی برای ارضای غریزه جنسی! «نَسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ» براین اساس، وجود زن برای تولید نسل و حفظ و بقای نوع انسان است و کردار شوهر با زن، در مقام تولید نسل باید مانند رفتار کشاورز با کشتزارش، برای تولید مثل باشد، پس آیه مورد بحث، در مقام بیان سهم زن در تولید و حفظ نسل است و تکرار «حَرْث» به جهت اهمیت مسئله نسل و تأکید بر آن است. (جوادی آملی، ۱۳۸۵، ج ۱۱، ص ۲۰۰)

برای تأکید بر حفظ نسل که هدف اصیل عمل زناشویی است، واژه «حَرْث» در آیه تکرار شده است. خداوند برای ترغیب به هدفدار کردن آمیزش جنسی می‌فرماید: که از رهگذر مباشرت با زنانتان فرزندان شایسته‌ای برای آخرت خود بفرستید، پس تولید مثل و بقای نسل مهم است؛ ولی فرزند نیز باید سودمند و صالح باشد. (جوادی آملی، ۱۳۸۵، ج ۱۱، ص ۱۸۷)

از آن جا که هدف از خلقت انسان، عبادت باری تعالی است؛ «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ» بقای نسل صالح منجر به ابقای ذکر خداوند و یاد پروردگار می‌شود. «... وَ نَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَرَهُمْ» (یس/۱۲) و ثواب و خیر پدر و مادر هم به فرزندان صالح و هم به آباء آنها میرسد. (طباطبایی، ۱۴۱۷، ج ۲، ص ۲۱)

یکی از سولاتی که مطرح است، موضوع، کنترل جمعیت و دیدگاه اسلام در این زمینه است، با رجوع به آیات قرآن و احادیثی که از انمه معصومین (علیهم‌السلام) به دست ما رسیده است، به این نکته راه می‌یابیم که از دیدگاه اسلام، افزایش جمعیت با ایمان و شایسته، نیکو و پذیرفته شده است، به گونه‌ای که خداوند متعال در آیات متعددی از فرزند به عنوان یک نعمت الهی یاد می‌کند و می‌فرماید: «وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَلَيْسَ بِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ (نحل/۷۲) خدا برای شما از خودتان همسرانی قرار داد و از همسران‌تان برای شما پسران و نوادگانی نهاد و از چیزهای پاکیزه به شما روزی بخشید آیا [باز هم] به باطل ایمان می‌آورند و به نعمت خدا کفر می‌ورزند»

(مکارم الأخلاق، طبرسی، الشریف الرضی، قم، ۱۳۷۰ ش، چاپ چهارم ص ۱۹۶)



از سوی دیگر در آیات قرآن و همچنین روایات تلاش شده است به برخی از دلایل واهی که سبب شده است برخی افراد از فرزندآوری شانه خالی کنند، پاسخ دهد، به عنوان مثال بیشتر افراد جامعه خرج و مخارج را بهانه قرار می‌دهند تا صاحب اولاد نشوند، از این‌رو خداوند متعال در قرآن مجید، این وعده را می‌دهد که رزق فرزندان را می‌رساند، آنچنان که می‌فرماید: «لَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَ إِيَّاهُمْ (انعام/۱۵) فرزندان‌تان را از بیم فقر نکشید، ما شما و آن‌ها را روزی می‌دهیم» (وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی، مؤسسة آل البيت علیهم السلام، قم، ۱۴۰۹ ق، چاپ اول، ج ۲۰، ص ۵۴).

و یا در احادیثی این‌گونه آمده است که شخصی به امام هادی (علیه‌السلام) نامه می‌نوید: مدت پنج سال است که از بچه‌دار شدن جلوگیری می‌کنم، چون همسرم بچه -